

VY_12_INOVACE_CJ_RA_27

Učební materiál

Sada: Čtenářská a informační gramotnost

Téma: Zvuková stránka jazyka

Autor: Mgr. Eva Řádková

Předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: prima – NG

Využití: Učební materiál pro jazyk

Anotace: Pracovní list lze využít při opakování tématického celku Zvuková stránka jazyka. Je zaměřen na učivo o hláskách, správné výslovnosti a zvukovou stránku slova a věty. Mezipředmětové souvislosti korespondují s hudební výchovou a biologií.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Hlávka je nejmenší jednotka řeči. Vzniká pomocí artikulačního ústrojí. Doplň neúplný popis částí těla, které se podílejí na vzniku hlávky:**

A ú_____ dutina, B n_____ dutina, C h_____

1 j_____ k

2 r_____ y

3 z_____ y

4 d_____ ý oblouk

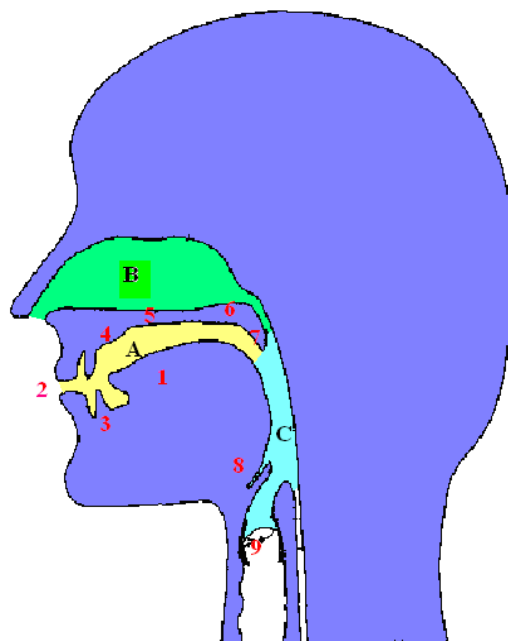
5 tvrdé p_____ o

6 m_____ é patro

7 č_____ k

8 h_____ á záklopka

9 h_____ y

- **Přečti si následující text a využij ho pro práci k zadaným úkolům.**

*Za lesem je zámek na něm zlatá bář.
V zámku zlatovláska, hlídá ji zlá saň.
Honza draka zabil, princeznu si vzal,
a tak se stal z Honzy v zlatém zámku král.*

*Kolouch, kohout s mouchou mnohou
s hloupou chloubou kopou nohou.
Plovou dlouhou strouhou ouzkou,
chroupou oukrop s pouhou houskou.*

- **Do kterých skupin lze dále rozdělit souhlásky? Napiš jejich názvy a doplň příklady souhlásek z textu:**

1.

2.

3.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Vypiš z textu příklady samohlásek.
- Čím se liší samohlásky ve slovech *stal – král*?
- Jak nazýváme spojení dvou samohlásek v jedné slabice např. ve slově *kohout*?
- Které další spojení dvou samohlásek v jedné slabice se objevuje v českém jazyce? Uveď příklady.
- Jak a proč se liší spojení dvou samohlásek v následujících dvojicích slov? Nápověď: Vyznač ve slovech slabiky a odvoď pravidlo.

POUZE – POUKAZOVAT

DOUTNÍK – DOUČOVAT

Pravidlo:

- V následujících slovech či slovních spojeních označ slovní přízvuk a odvoď pravidlo, kde se v českém jazyce slovní přízvuk projevuje.

MLHA

PŘEHRÁVAČ

VE SLEVĚ U DIVADLA

Pravidlo:

- Přečti si v učebnici na str. 94 vysvětlení pojmů *příklonky a předklonky*. Vyhledej a označ je v následujícím textu, vypiš je s řídícím slovem a označ přízvuk:

„A ještě musím pochválit tebe, tebe, česká řeči, jazyku z nejtěžších mezi všemi, jazyku z nejbohatších všemi významy a odstíny, řeči nejdokonalejší, nejcitlivější, nejkadencovanější ze všech řečí, které znám nebo jsem slyšel mluvit. Chtěl bych umět napsat vše, co dovedeš vyjádřit; chtěl bych užít aspoň jedinkrát všech krásných, určitých, živoucích slov, která jsou v tobě. Nikdy jsi mi neselhala; jen já jsem selhával, nenacházeje ve své tvrdé hlavě dosti vědomí, dosti povzletu, dosti poznání, abych to vše přesně vyjádřil. Musel bych žít sterým životem, abych tě plně poznal; doposud nikdo neshlédl vše, co jsi; ještě jsi před námi, tajemná, překypující a plná dalekých výhledů, budoucí vědomí národa, který vzestupuje.“

Karel Čapek – *Chvála řeči české*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Jak se také nazývá větná melodie? (Nápověda – I _ _ _ _ _ E).
- Přečti si pojednání o druzích větné melodie a vypiš do přehledu, pro jaké typy vět jsou jednotlivé větné melodie charakteristické.

<u>DRUH VĚTY</u>	<u>DRUH VĚTNÉ MELODIE</u>	<u>GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ</u>
------------------	---------------------------	----------------------------

1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

- Urči druhy vět podle postoje mluvčího a znázorni a urči jejich větnou melodii:

1. *Nechod' nikam!*
2. *Proč jsi mě neposlechla?*
3. *To je neslýchané!*
4. *Oznámím to tvým rodičům.*
5. *Budou dnes večer doma?*

- Přečti s důrazem na správné tempo a pauzy:

Poslali mě naši k vašim, aby přišli vaši k našim, když nepůjdou vaši k našim, tak nepůjdou naši k vašim.

*Vyskočil vyskočil, Vyskočilku přeskočil, Vyskočilka vyskočila, přeskočila Vyskočila.
Žili byli tři Japonci: Jaxi, Jaxidraxi, Jaxidraxidraxonson. Žily byly tři Japonky: Cipi, Cipilipi, Cipilipiliponpon. Jaxi vzal si Cipi, Jaxidraxi vzal si Cipilipi, Jaxidraxidraxonson vzal si Cipilipiliponpon.*

Zdroje:

Zdeňka Krausová, Renata Teršová. Český jazyk 6, učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Nakladatelství Fraus. Plzeň 2003. 1. vydání.

http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A9_souhl%C3%A1sky#Prav.C3%A9_a_jedine.C4.8Dn.C3%A9_souhl.C3%A1sky.2C_z_n.C4.9Blost

<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3365>

<http://zena.centrum.cz/deti/zajimavosti/clanek.phtml?id=763466>